

ДОЛЗАРБ МАВЗУ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ТАШРИФ ҚОҒОЗИ

Бу кўхна заминга қадам қўйган ҳар бир сайёхда бой тарихимиз, шу қунгача сақланиб қолган хайрияти, бузилмай турган) қадим обидаларимиз, осори-атиқаларимиз ҳайрат уйғотиши табиий. Қолаверса, азалий қадриятларимиз, анъана ва урф-одатларимиз уларни ўзига оҳанрабо янглиг тортаётгани ҳам сир эмас. Лекин...

Хўш, туризм соҳаси нега ривобанишдан ортда қолмоқда? Президент, ҳукумат томонидан энг кўп эътибор (ҳазилакам маблағ ажратилаётгани йўқ) қаратилаётган бу жабҳада ҳамон оқсоқлик кузатилаётгани сабаблари қаерда? Туризм ва маданий мерос вазирлиги ОАВ ҳамда ижтимоий тармоқдаги танқидий чиқишлирга нега сукут билан жавоб бермоқда?

Президент Шавкат Мирзиёев раислигига 19 сентябрь куни мамлакатимизнинг ички ва ташки туризм салоҳиятини янада ошириш чора-тадбирлари юзасидан ўтказилган видеоселектор ийғилишида аниқ вазифалар белгилаб берилди.

Фарғона вилоятида 5 та туман 3 та шаҳарни қамрап олган "Олтин водий сайджлик ҳалқаси"ни ташкил этиш борасидаги ишлар ҳам бу борада мухим аҳамиятга эга. Давлатимиз раҳбари бундай лойикаларни бошقا худудларда ҳам амалга ошириш, ташаббускорларни молиявий ва ташкилий кўллаб-куватлаш зарурлигини таъкидлади.

Янгича ёндашув асосида "Олтин водий сайджлик ҳалқаси"ни ташкил этиш барчани қизиқтириши табиий. Хўш, унинг афзалликлари нимада?

- Вилоятга ташриф буюрган туристларни аниқ маршрут асосида кутиб олиши белгилаб олдик, - дейди вилоят ҳокими ӯринбосари Ҳуршидjon Аҳмедов. - Тўрт кун мобайнида сайджлик қизиқарли манзиллар таддим этилади. Дастраски куни сайджларни Кўконча кутиб олиб, "Худоёрхон саройи", "Даҳмаи шоҳон" макбараси, "Норбутабек" мадрасаси ва Кўкон ҳунармандлар маркази, "Кўкон Мароқанд" савдо-кўнгилочар марказларига олиб борилади. Биргина янги ташкил этилаётган Кўкон ҳунармандлар мажмусидаги "Ҳунармандлар уйи", 80 ўримли мемонхона, гипермаркет, ресторон, масжидлар кунига ўртача 550 нафар (илига 200 минг нафар) мемонни жалб қилиши кутилимоқда. Данфара ва Бешарик туманида

ФАРГОНАДА "ОЛТИН ВОДИЙ САЙЁХЛИК ҲАЛҚАСИ" ТАШКИЛ ЭТИЛМОҚДА

ов ва сафар туризми таклиф қилинади.

Иккичи куни меҳмонларни Риштондаги "Халқаро кулоллар маркази", "Ҳунармандлар маркази" туризм комплексига олиб борамиш. Ундан кейин Олтиариқдаги агротуризм объектлари билан таништирамиз. Мавсумга қараб Қувадаги гулилилк, анор боғлари, Учқўприқдаги лавандада

зор, Қувасойдаги мева боғларимиз, Фарғона туманидаги малина плантацияларини меҳмонларга таклиф қилиш мумкин. Учичи куни Фарғона тумани, Чимён қишлоғидаги санаторийда санатор-курорт ҳамда Bodil шаҳарчасида гастрономик туризм билан таништирилади. Биргина, Фарғона туманининг ўзида 10 та санатория мавжуд. Куни кечга "Чимён шаббода-

6

МУНОСАБАТ

САМАРҚАНД САММИТИ: ЯКУН ВА ХУЛОСАЛАР

Бир пайтлар буюк соҳибирион бобомиз Амир Темур давлатининг маркази бўлган гўзал ва бетакрор Самарқанд замини ўтган ҳафта дунё нигоҳини яна бир бор ўзига қаратди. Англаганингиздек, ер юзининг сайқали дея таърифланувчи ушбу шаҳарда Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг Самарқанд саммити кўтаринки руҳда ўтказилди. 14 давлат раҳбари жам бўлган ушбу саммит бугун айрим мамлакатлар ўртасида турли низолар авж олаётган бир паллада гўё бирдамлик, дўстлик, ҳамкорлик маёчини ёқди. Унда имзоланган хужжатлар Ташкилотга аззо барчак давлатлар қатори юртимиз таракқиёти учун ҳам нечоғлини мухим эканини тақрор айтмоқча ҳожат йўқ.

Ушбу саммит фаолияти, дастлабки хулосалар, кузатувлар, мана неча кундирки, қўлни кирк ёрадиган эксперту сиёсатшунослар томонидан таҳлил қилиниб, этироф этилаёттир. Газетамизнинг бугунги сонида ҳам O'zLiDeP депутатлари, фолларининг ушбу тарихий саммит хусусидаги фикр-мулоҳазалари муштариийлар эътиборига ҳавола қилинмоқда.

Давоми 2-3-саҳифаларда. ►►

ҲАМШИРАЛИКДАН ҲУНАРМАНДЛИККА 4

БОШПАНАСИ БЎЛСИН БАНДАНИНГ! 5

ЖАМИЯТНИ КИМЛАР ОРҚАГА ТОРТАДИ? 5

АРЗОН, ҚУЛАЙ ВА ТЕЗКОР!

Энди почтани кутиб ўтиришга ҳожат йўқ.
Нашримизнинг электрон версиясига обуна бўлинг.
Бунинг учун телефонингизга
"Play Market" ёки
"App Store"дан
"XXI asr" иловасини юклаб олиб,
пул ўтказсангиз кифоя.

Газетанинг электрон обуна нархлари (2022 йил учун):

12 ойлик – 96 минг сўм;
6 ойлик – 48 минг сўм.

ЎзА

Грезидент Шавкат Мирзиёев томонидан Самарқанд саммити арафасида асосий шиор сифатида илгари сурилган бу фикр нақадар салмоқли ва теран маънога эга эканини таниқли сиёсатчилар, халқаро эксперталар аллақачон англаб етди.

Асосий масалага ўтишдан аввал Шанхай ҳамкорлик ташкилоти 2001 йил 15 июнда кўхна Чин юртининг Шанхай шаҳрида Ўзбекистон, Қозоғистон, Хитой, Қирғизистон, Россия ва Тожикистон имзолаган декларация асосида ташкил этилганини ёдга олиш жоиз. Унинг бош мақсади дўйстлик ва яхши кўшничиликни мустаҳкамлаш, сиёсий, савдо-иқтисодий, илмий-техникавий, маданий-гуманитар, ёқилғи-энергетика ва транспорт-логистика соҳаларидағи ҳамкорликни ривожлантириш, ўзи қамраган минтақада тинчлик, хавфисзлик ва баркарорликни таъминлашлан иборат.

ва барқарорликни таъминлашдан иборат.
Ташкилотга аъзо давлатлар унга навбати билан раислик қиласади. Ўзбекистон ШХТга 2003-2004, 2009-2010 ҳамда 2015-2016 йилларда ҳам раислик қилган. Барчамиз гувоҳи бўлган 2021-2022 йиллардаги раислик ҳисоб бўйича тўртингисидир. Мамлакатимиз мезбонлик қилган тадбирлар олдинлари пойтатимиз Тошкентда ўтказилган эди.

тимиз Тошкентда утказилган эди.

Ҳеч муболағасиз тарихга “Самарқанд саммити” номи билан муҳрланган сиёсий мұлқот ШХТнинг 21 ийлilik фаолиятидаги йиғирма иккинчи аңжумандир. Аммо, бемалол айта оламанки, долзарб аҳамияти, иштирокчилар географияси, эришилган көлишув-ларнинг рекорд күрсаткиси ва ўта юксак даражадаги такшилотчилик нұқтаи назаридан ўша 22 танинг энг яхшиси – мұваффақиятлisisи шу бўлди. Эслайлик, шу пайтгача жаҳон афкор оммасининг диққатини бунчалик қаттиқ тортган, шунчалик кўп журналист ва блогерларнинг эътиборини жалб қилган тадбир бўлганмиди? Албатта йўқ! Сайёрамиз аҳолисининг қарийб ярмини бирлаштирган, дунёдаги энг йирик минтақавий ташкилот БМТдан кейинги ўринга чиқаётганига оил очик

БМГдан кеиинги уринга чиқаётганига оид очик, эътирофлар ҳам кузатилмаган.

Хўш, мазкур саммит бу даражада улкан шуҳрат қозонганининг боиси нимада? Нега дўсту душман, ҳавасманду ҳасадгўй ҳам Сармарқандда имзоланган ҳужжатлар манфаатлар мувозанатига хизмат қилишини тан олаяпти?

Саволлар жавобининг аниқ ва тўлиқ баёни катта китоб бўлади. Уни ёзишни бироз ортга сурган ҳолда, қисқа ифода ва лўнда талқин йўлини танлаймиз.

“Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг Самарканд саммити: ўзаро боғликлардаги

Ихчамгина, бир қарашда содда, лекин ҳар ўқиганингда янги мағзи чакиласидиган тадқиқот,

уғранинг да яңи мағзасында жарылған тақдымалар, узокни күра билишининг тасдиғи аслида. Жалолиддин Румийининг **"Кимки қисқа сўзда дейди кўп маъно, донолик бобида ул киши аъло"** таърифи минг йил аввал шу мақола муаллифи учун битиб қолдирилгандек гўё...

Машриқу мағрибдаги таҳлил марказларининг чуқур ўрганиш обьектига айланган мақола мавжуд муаммони дадил таъкидлашдан бошланганини огоҳлик қўнғироғига қиёслаш

“Халқаро ҳамкорликнинг универсал принципи ва нормаларга асосланган тизими издан чикиб берасетсан бурунчи кун ҳақиқатидир.

ОЗИК-ОВКАТ ХАВФСИЗЛИГИ – ГЛОБАЛ МАСАЛА

**Барно МИРЗАМОВА,
Олий Мажлис Қонунчиллик палатаси депутаты,
Сілтүрілік фракциясының сабаки**

ШХТ Самарқанд саммити тарихий воқеликка бой бўлди, десак сира муболаға бўлмайди. Сабаби, унда гло-

бал муаммолар, иқтисодий ва ижтимоий масалаларга оид қатор масалалар мұхокама марказыда бўлди.

Мажлисда Президенттимиз дүнө миқёсіда глобал бўлиб турган мухим масалалар қатори озиқ-овқат хавфсизлиги борасида ҳам алоҳида тұхталди. Ушбу мамлакатлар қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат маҳсулотларининг йирик ишлаб чиқарувчилари, экспорт ва импорт қилувчилари бўлишига қарамасдан, ШХТ майдончасида озиқ-овқат хавфсизлиги масалалари бўйича ҳали жиiddий ҳамжиҳатлик йўлга қўйилмаганига эътибор қаратди. Ушбу давлатларнинг ўзаро ҳамжиҳатлиги ва салоҳияти ички бозорларни бошоқли экинлар, чорвачилик ва мева-сабзавот маҳсулотлари, асосий озиқ-овқат турлари ҳамда зарур ўғитлар билан мунтазам таъминлаш имконини бериши, ушбу муаммони глобал даражада ҳал қилишга ҳисса кўшиш кераклигини айтib ўтди. Шу муносабат билан Озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашнинг умумий тамойиллари ва ёндашувларни ишлаб чиқиш зарур деб ҳисоблаг, ушбу ҳужжатда мөрхук норматив ҳуқуқи бассони скансеншитиш, бир

мухим ахамиятга эга эканини таъкилдади

Албатта, Ўзбекистонда ҳам қишлоқ хўжалиги икти-
содиётнинг етакчи тармоғи ҳисобланади. Ҳозирги вақт-
да 180 дан ортиқ турдаги қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат
маҳсулотлари 80 дан ортиқ мамлакатга экспорт қили-
наётгани эътирофга молиқидир. Сўнгги йилларда диёри-
мизда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, қишлоқ
хўжалиги маҳсулотлари сифати ва экспорт салоҳиятини
оширишга бўлган ёндашув мутлақо ўзгарди. Бу масала-
давлат сиёсатининг устувор йўналишига айланди. Давла-
тимиз раҳбарининг “Мамлакатнинг озиқ-овқат хавфсиз-
лигини янада таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида”
ҳамда “Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини
ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжаллан-
ган стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги фармонлари
соҳа ривожидаги қатор имкониятлардан самарали фой-
даланышда дастурималам бўлиб хизмат қилмоқда.

Албатта, давлатимиз раҳбари томонидан билдирилган навбатдаги ташаббуслар нафақат мамлакатимиз, балки дунё миқёсида глобал бўлиб турган озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашда муҳим аҳамият касб этади.

**Равшан ФОЗИЛОВ,
O'zLiDeP Тошкент шаҳар кенгаси раиси,
Халқ депутатлари Тошкент шаҳар
кенгаси депутати**

ТИНЧЛИК ВА БАРКАРОРЛИК АСОСИЙ МЕЗОНГА АЙЛАНДИ

давлат раҳбарлари, таниқли сиёсатшунослар, турли соҳа мутахассислари ва ОАВ вакиллари томо-

нидан мұхқама қилинмоқда.

Давлатимиз раҳбарыңыз маъруzasыда илгари сурған барча таклиф ва ташаббус мамлакаттамыз ахолиси фаровонлигини оширишга хизмат қилиши билан алоқида ажралиб туради. Мисол учун, иқтисодий барқарорликка эришиш учун министәқавий ҳамкорликнинг ишончларынан фойдаланиш, мамлакаттар үртасыда қысқароқ “таъминот таянчи”га эга ишлаб чиқарыш занжирларини яратып учун амалий ҳаракатларга ўтиш, иқтисодиёт, саноат ва технологик ҳамкорликнинг умумий маконини шакллантириш, иирик савдо ярмаркасини ўтказиш, унинг асосыда ягона электрон платформа яратып, тақлифлари амалийтәгі татбик

этиса, улкан самара бериши аник

Колаверса, қишлоқ хўжалиги экинларини етишириш ва қайта ишлаш, тўғридан-тўғри ўзаро таъминотнинг мувофиқлаштирилган схемалари ни шакллантириш, юкори сифатли ва арzon озиқ-овқат маҳсулотларини етказиб бериш учун самарали логистика, "яшил" ва экспресс-йуллакларни ташкил этишига жиддий эътибор қаратиш ҳам юкоридаги саъй-ҳаракатларнинг узвий давоми сифатида аҳамиятлидир. Юртбошимиз ушбу ҳаётий масалаларни кенг муҳокама қилиш мақсадида келгуси йили Озиқ-овқат хавфсизлиги бўйича халқаро конференция ўтказиш ташаббусини илгари сурди.

ДҮСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ЯНАДА МУСТАХКАМЛАНДЫ

Самарқанд саммитида имзолаш учун салмоқли ҳужжатлар тўплами – 40 дан зиёд битим ва қарорлар тақдим этилди. Таъкидлаш керакки, анжуман доирасида “Хитой – Қирғизистон – Ўзбекистон темир йўли қурилиши” тўғрисида уч томонлами битимнинг имзоланиши – бу оламшумул янгилик эмасми? Яна бир мухим лойиха – “Термиз – Мозори-Шариф – Кобул – Пешовар темир йўли” коридорчи? Ҳамкорлик давлатларининг ушбу ташаббусни ҳам кўллаб-қувватлашга чақирилиши бежиз эмас. Демак, яқин келажакда бу икки тарихий лойиҳанинг амалга оширилиши ўзаро боғлиқликни мустаҳкамлаш, савдо ва инвестицияларни кўпайтириш, умуман олганда, ташкилот маконида барқарор иқтисодий ўсишини таъминлаш учун кенг имкони-

ятлар эшигини очиши шубҳасиз.
Ёки бугунги кунда ШҲТга аъзо давлатлар ялпи ички маҳсулотининг умумий ҳажми жаҳон кўрсаткичининг қариб чорак қисмини ташкил қиласётганига эътибор қаратайлик. Бу эндиғина 20 ёшга тўлғул нуфузли минтақавий ташкилот томонидан дунёнинг барқарор ривожланишига қўшилаётган ҳиссанинг салмоғи юксак эканидан далолат беради. Жуда қисқа даврда ШҲТ жаҳон сиёсатидаги муҳим ўрин туваётган халқаро тузилмага айланганни сир эмас.

Шу юрт фарзанди сиғатида ишончим комилли, Са-
марқанд саммитида қабул қилинган хужжат ва қарорлар аза-
лий дүстлик ва ҳамкорлик ришталарининг янада мустаҳкам
бўлишига хизмат қиласди.

“XXI asr” мухбири
Нурхон ЭЛМИРЗАЕВА тайёрлади.

◀ Бошланиши 1-саҳифада.

Уч кун аввал Президент Шавкат Мирзиёев раислигида мамлакатимизнинг ички ва ташки туризм салоҳиятини янада ошириш чора-тадбирлари юзасидан ўтказилган видеоселектор йигилишини кузатиб, ушбу оғрикли саволларга баҳоли кудрат жавоб топгандек бўйдим. Эътиборли жиҳати, Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегисида туризм иктисадийтимиз драйвери сифатида белгиланди ва соҳони ривожлантириш учун зарур шарт-шароитлар яратиб берилмоқда.

Таъкидлаш жоизки, юртимизга келаётган саҳёхлар учун бериш тартиби енгилластирилди. Эслайлик, яқин вактларда аэропортларда турнакатор навбатлар ва худа-бехуда текширишлардан зада бўлган меҳмонлар оҳини ким эшигади? Хозир бундай оворагарчиликларга деярли чек қўйилди, „яший йўлак“лар очилиши орзуз эди-ку! Ёки вазиула ёйирбошлаш осоними? Ноиложликдан „қора бозор“га кирганлар „қопқон“га тушиб, жазолангани ёлномни?..

Кейинги йилларда туризм билан шуғулланувчи корхоналарга ҷанча енгилликлар яратилди (ушбу тадбиркорлик субъектлари учун ижтимоий солик ва алланга солик ставкалари 1 фоиз этиб белгилангани, ер солиги ва молмул солик ставкалари 90 фоизига камайтирилганини айтиш керак-да энди). Мазкур селектор йигилишида таъкидланниша, меҳмон ўринлари сони 2017 йилга нисбатан 3 баробар кўпайиб, 125 мингтага этибди ва улар ортиқча оворагарчиликсиз электрон рўйхатдан ўтказиладиган бўлди. Йил бошидан бери туризм экспорти ҳажми 926 миллион долларга етгани, туристларнинг саёҳати ўртача 4-5 кунгача, сарфлаган маблагъ эса 305 долларларга ошигани соҳада сийлиши борлигини кўрсатди, албатта. Бироқ бу ютуқлар ҳали дengиздан томчи эканни ҳам очиқ айтишимиз керак.

Ҳаётӣ мисолине эшигинг: Қашқадарёдаги туман раҳбарларидан бир ёзигириб қолди: „Ишонасизми, кечак хориждан келган нозик меҳмонлар олдида жуда хижолати иш бўлди. Уч-тўрт киши туманимизни айланлиб юрувдик. Тушлиқдан олдин тархимон ҳожатхона қаёрадагигини сўради. Сездим, бу атрофда уларнинг талабига мосини топиш амри маҳол. Фақат туман марказига ресторанлардан бирида шундай жой борлиги эсимга тушди. Баҳона топилиди ва ўша ерда овқатланиш учун жўнайдик. Ресторон бошлиғигина кириб қичидиган замонавий ҳожатхона мушкимизни осон қўлди. Шу воқеа ачик сабоқ бўлди ва ўша куниёк барча идора раҳбарларини бу қалтиш муаммога очим топиш зарурлиги бўйича топширик бердим...“

Кимгайдир кулаги бўлуб туюлар бу ху-нук воқеа. Лекин ўйлаб кўрайлик энди, қайси замондан яшаплизис ёки юртимизга келаётган меҳмонлар учун кўз-кўз қилишимиз мумкин бўлганий болликларимиз, қадриятларимиз орасида ана шундай одигитига, лекин ҳалқимиз обрўсига соя ташлайдиган санитар-гигиеник ҳолатларни назардан қочирмайлик. Меҳмон ўз номи билан меҳмон. Агар хориждан келган бўлса-ку, бизлар учун мезбонлик масъулияти иккى карга, ҳатто юз карга ошишиниям унтулмайлик. Биз кептирган ачиниарни манзара учун ашу туман ҳокими ҳам жавобгар экани аник.

Йигилища Президентимиз алоҳида ургу берган бир жиҳат шуки, **туризм орқали топилган даромаднинг 30 фоизи одамларнинг кўлига иш ҳақи бўлиб боради**. Бошқа тармоқларда эса бу кўрсаткич 10 фоиздан ҳам ошмас экан. Туризм соҳасида яратилган битта иш ўрни турдом тармоқларда кўшишча иккита иш ўрни пайдо бўлишига туртки беради. Демак, мамлакатимизда энг оғриқи муммомлардан бирни бўлган аҳоли бандларигини таъминлаш баробарида даромадни кўпайти-

риш борасида ҳам жуда мухим манба экан!..

Давлат раҳбари шу йилнинг 26 апрель куни ўтказган йигилишида шаҳар ва туманларда туризм хизматларини кўпайтириш, бундай лойиҳалар учун **1 трилион сумлик кредит ресурслари** актиш чорлари белгиланган эди. Ўтган муддат давомида амалга оширилган ишлар ижроши таҳлил қўлиниганида вилоятларда саҳёхлар борадиган жойлар камлиги, маблаглар ҳали тадбиркорларга этиб бормагани аён бўлди. Демак, масаланинг аҳамиятини тушунмаётган амалдорлар барча бўлинларда учрамоқда. Президентнинг „Туризм – бу ҳам инвестиция, ҳам экспорт, ҳам янги иш ўринлари ва камбагалликини кисқартириш дегани. Шунинг учун ҳар бир худудда ва соҳага жиҳдий ётиш кератиб, кўпроқ саҳёхларни жалб ётиш керак“, деган сўзлари замирида чукур маъно ва улкан маъсуллият борлигини англаш фурсати етди.

Туризм соҳаси билан довруқ қозонган Туркия жумхуртида иккى марта сафарда бўлғанман. Самолётдан тушиб, турк тупроғига қадам кўйған онингиздәк ўзга юртдан келмиш меҳмонга юқсан ҳурмат-эътиборни тусиз. Гузал мумомала илиа „Хуш келдингиз!“ деб, кўлинигиздаги паспорта мөхр билан мурх босади масъул ходим. Кутуб олувишлар худди

аввалин ҳам кўришган яқин одамидек мулоқотга киришиди. Кўча-кўйда, меҳмонхона ёки овқатланиш жойларидаги мулозаматни тасвирилаб беролмайман. Исталган маълумотга жавоблар таътиёр. Белгиланган манзиллардан бўлак яна қайсирид жойни кўрмокчи бўлсангиз, оғринмасдан бошлаб боришиди. Имкон қадар кўпроқ саёҳт қилишингизни исташади улар...

Тасаввур кўлиш қўйин, бу етаклар мамлакатига келаётган саҳёхлар сони (тахминан 40-50 миллион атрофида) салқам ушбу давлат нуфусига яқинлашиб қолгани, оғринмасдан бошлаб боришиди. Имкон қадар кўпроқ саёҳт қилишингизни исташади улар... Тасаввур кўлиш қўйин, бу етаклар мамлакатига келаётган саҳёхлар сони (тахминан 40-50 миллион атрофида) салқам ушбу давлат нуфусига яқинлашиб қолгани, оғринмасдан бошлаб боришиди. Имкон қадар кўпроқ саёҳт қилишингизни исташади улар...

Бухоро, Хива, Андикон, Наманган, Фарғонадаги зиёратгоҳлар, Коқақалпоғистондаги қадим қалъалар, Шахрисабздаги Оқсарой мажмуси, Сувтушар шаршараси, бир неча асрдан бери ўзига хос анъана парни сақлаб келаётган Гўлон қишлоғи, Сурхондарёдаги Сангардак, Омонхона, Боботоғ, Науойдаги Сармишой каби минглаб саёҳтбот манзилларимиз бор. Мана шундай жаннатноманд гўшаларда меҳмонлар учун етарида даражада шароитлар яратилмагани кўнгилни хира қилиди. Ҳатто оддий тарғибот масаласи ҳам ҳаминқадар.

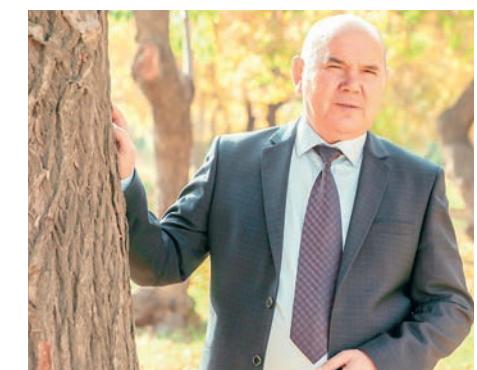
Ёки энг салоҳиятида йўналишлардан бирни зиёрат туризми экани ўша кунги йигилишида алоҳида кўрсатиб ўтилган соҳа масъулларини жиҳдий ўллантириши керак. Сабаби, мамлакатимизда 1 минг 200 дан зиёд зиёратгоҳ бор. Йигилишда таъкидланди, бизда бу имкониятдан тўла фойдаланилса, йилига камиди 1 миллион саҳёх жалб қилиш мумкин экан! Бу энди, ҳисобланг, ҳазилакам маблаг эмас-дад. Яна қанчанаш ўзига яратилади. Аҳолининг яшаш дарражаси, турмуш фаровонлиги ошиди.

Туризм билан боғлиқ камчиликларни сайдайдиган бўлсак, биринчи нафбатда йўллар ва йўл устидаги инфраструктура масаласи сидайдан бошлаган маъқул. Ҳайриятки, бугунги

кунда хориждан келаётган туристлар кўпинча самолёт ёки тезиорар поездларда юриди. Лекин яқин кўшини давлатдан қадам ранжида қилаётган меҳмонлар кўп ҳолларда енгил автомобилларда саёҳт қўлмокни ихтиёр этишапти, йўл-йўлакай учраётган нуқсонлар хусусида ҳақли этироzlарини билдиришапти ҳам. Автомагистралларнинг сифатлилиги, ҳалқаро талабларга жавоб бермаслиги, ҳамон нокерак жойларда назорат постлари сақланиб қолгани, йўл-ҳаракати ҳафсизлиги ходимларининг ноконуний хатти-ҳаракатлари, энг асосий, оддий зиёрат маданияти этишмаслиги (вактинча дам олиш жойларининг камлиги, оддий ётихё учун (масалан, ҳожатхоналар) зарур шароитларнинг йўклиги ёки умуман таълабларга жавоб бермаслиги, мезбонларнинг инсоний одоб-ахлоқ бобидаги кусурлари) билан боғлиқ жиҳдий муммомлар бўртиб юзага чиқмоқда.

Каттадир-кинидир шу каби салбий омиллар бевосита ва билвосята туризмни ривожлантиришга тушов бўлаётганини ҳам инобатта олиши керак масъул вазирlikни ва башқа идоралар. Айниска, вилоят ҳокимлари. Негаки, ҳар қандай мамлакат чегараси – дарвозасидан кирәфтган ва чиқаётган саҳёх-мехмоннинг ўши ўлқада кўрган-кечирган хуш ва ноҳуш таассурлари ҳам аслида ўзига хос РЕКЛАМАдир. Ўй бошидамиди, қозғистонлик туристларга Самарқанд, ИИБ ходимларининг кўрсатган хурмача қиликлари ҷанчан ҳосил-бўлди ва бу кўнгилисиз воеҳа ижтимоий тармоқларда жиҳдий баҳс-мунозаралар ўтиғди. Айбдорларга нисбатан ўз вақтида қонуний чора қўрғилани олчишланди ҳам.

Кимлардир туризмни ривожлантиришга бағишилланган видеоселектор йигилиши ҳам ўти-кетди, берилган вазифа-топшриклар этара бир қун ҳамманинг ҳаёлидан кўтарилиб кетади, дейиши ҳеч гам эмас. Ҳомтама бўймаган, Президент ҳар қандай муммони, у каттами, кичикими, унтуладиган шаҳс эмас. Айниска, ҳалқароғонлиги, юрт тақдир, мамлакат мавқеяга бевосита боғлиқ, масалада ҳеч қачон орта ташлаш кўйилмайди. Мавзуга тез орада яна қайтилиши аниқ, „XXI asr“ газетаси ҳам тегишили вазирlikлар, вилоят ҳокимлари, барча погонадаги раҳбарларга туризм Ўзбекистоннинг ўзига хос таширif қозғоз эканини бот-бот эслатиб турышдан, соҳага оид муммонларга эътидати туршидан, соҳага оид муммонларга эътидат қаратишдан тўхтамайди.

Норқобил ЖАЛИЛОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист

Абдулла ҚАҲХОР:

Танқид ёмон асар билан китобхон орасида даллол, ширинкомага виждо-ни сотадиган даллол бўлмаслиги керак.

***

Шундай ёзувчилар бор: умрининг биринчи яримда ном чиқаради. У номини бўқади. Умрининг иккичи яримда номи уни бўқади. Адабиётда бундай бўлмаслиги керак. Катта ёзувчини катта ёзувчи, ёш ёзувчини ёш ёзувчи, деб тўғри айтавериш керак.

***

Нима учун кўча ҳаракати қоидасини бу-зган кишига милиция хуштак чалади-ю, бутун бир тилни бузайтидан одамларга ҳеч ким хуштак чалмайди.

ҲИКМАТ ИЗЛАГАНГА...

док, бу ёғим бундоқ дейишиди. „Эй шоир, ташаббус эрқақдан булиши керак, булбулнинг ҳам эрқаги сайдайди-ку!“ дейидиган одам йўқ.

***

Кўпгина ҳунармандлар қариганда суй-ган ҳунаридан маҳрум бўллади: улокчи от чополмайди, сурнайчи яхши пуфлопмайди, ўйинчи ёғини кўтаролмай қолади. Ёзувчи дугор ёки винога ўхшайди – эскирган са-йин очилади, куввати ошади.

***

Минг кетмон уришга, тоғни кўпориб ташлашга қодир одам бир кетмон уриб кўйиб керилмайди, ўзини елпимайди, таҳсин ва оғарин кутмайди. Бир кетмон уриб, таҳ-син ва оғарин умидида атрофга қараган

одам шу билан иккичи кетмонни уришга оқизлигини кўрсатади.

***

Ёзувчи адабиётга иккى хил киради: би-ринчи асари билан тутаб, биринчи асари билан яшнаб киради.

***

Адабиётда умр бўйни тутаб юрган ёзувчилар ҳеч қачон ўз маҳалласи доирасидан ташқарига чиқмайди, лекин ўзини класик ҳисоблайди. Шунинг учун буларни маҳалла классиклари деб аташ мумкин.

***

Одам ўзининг гуноҳини бошқа бирор-нинг гуноҳи билан ювмоқчи бўлиши чакки,

чунки гуноҳи гуноҳ билан ҳеч қачон юва олмайди.

***

Ёзувчини ҳеч қачон ким кўтармайди. Яхши ёзувчини яхши асарлар кўтарили, яхши ёзувчи кўтарилиб кетганини ҳатто ўзи ҳам билмай қолади.

***

Адабиётга ўти мушиқдай туйнукдан тушадиган одамлар ҳам бўлади. Булар адабиётни ҳунардан қасбга, яъни сабаби тириқчиликка айлантириб олишади. Бунақа одамлар қадим замонада ҳам бўлган, ҳозир ҳам бор, ёхтимол, бундан кейин ҳам бўлса.

Фарруҳ ЖАББОРОВ
тайёрлари.